

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

1. Qvotuplex sit scandalum? Ep p. 5. tr. 7. r. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

quest. 18. par. 4. Saloniim in 2. 2. quest. 7. artic. 4. Socum lib. 5. quest. 10. art. 4. Sayrum in Clavi Regia lib. 1. c. 9. num. 37. & Rebellium Malderum. Bonaciam, vbi supra.

RESOL. LXXIII.

An qui audiuit detrahentem de aliorum criminibus, & non correxit, peccat mortaliter? Et quid in dicto casu, si audiens sit Superior, vel graue damnium ex detractione sequaturum animaduertitur? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Res. 35.

§. 1. R Espondeo vt plurimum minime; & sic ait Ioan. de la Cruz Dominicanus in direct. consciens. p. 8. quest. 2. art. 2. dub. 5. concl. 1. qui ob timorem, verecundiam, negligentiam, aut amici leuitatem, non resistit detractori, peccat venialiter. Et hanc sententiam docet etiam ex Societate Iesu Adamus Tannerus in 2. 2. D. Thoma. disp. 4. q. 8. dub. 7. num. 151. vbi sic asserit. Est peccatum contra iustitiam, si quis directè iniustitiam, & detractionem approbet, aut, quod deterius, ad eam inducat, contra charitatem, si quis merè negatiuè se habeat, non impediendo, nisi ex officio teneatur, aut detrahentem corrigere, aut famam alterius defendere; nempe quia huius, vel illius superior est. Communiter tamen ex negligentia, timore, aut verecundia non repellere detractionem, solùm censetur peccatum veniale, nisi vel audiens superior sit, vel graue damnium ex detractione sequaturum animaduertatur, vel timor ipse adeo peruersus sit, vt propter eum peccare aliquis mortaliter non curet. Ita ille, & hanc sententiam nouissimè docent etiam Reginaldus in praxi tom. 2. lib. 24. cap. 4. num. 95. & Faber de vestit. in 4. sent. disp. 15. q. 3. disp. 5. c. 3. n. 127. vbi sic asserit. Si omittat corripere detrahentem vel ex timore, vel ex negligentia, vel etiam ex verecundia, est peccatum veniale. Non igitur, vt aliqui serupulosi putant, est semper peccatum mortale audire, & non corripere detrahentem, vide etiam nostram res. * 24. tract. 3. miscellan.

RESOL. LXXIV.

An correctio fraterna sit adhibenda, cum blasphemiam est occulta, & non hereticalis? Ex part. 7. tract. 3. Resol. 60.

In indice primo huius tom. 7. lege Apendicem ad hunc tract. 4. vbi inuenies alias paucas quest. mistas, & dispersas per alios tom. tract. & Res. quæ simul pertinent ad hunc tract. 4. de correctione fraterna.

TRACTATUS QUINTUS

DE

SCANDALO.

RESOLVTO PRIMA

Quomplex sit scandalum? Ex part. 5. tractat 7. Resolut. 1.

Tom. VII.

§. 1. D E hac materia alibi egimus; nunc adducam, quæ asserit Fagundez in decal. tom. 1. lib. 2. c. 3. n. 33. vbi sic ait. An quando blasphemiam est secreta, & speratur fore vt blasphemus secretè correctus emendetur, sit præmittenda fraterna, & Christiana monitio; Partim opinio nem inuenio: nam Azor. tom. 1. Inst. mora. lib. 9. c. 28. q. 8. asserit non esse præmittendam talem correctionem; quia ea denunciatio in blasphemis nõ præcipitur ob criminis emendationem, sed ob criminis punitionem; & sic non tanquam denunciator, sed quasi accusator denunciare quis præcipitur. At melius alij distinguunt inter blasphemiam hereticalem, & non hereticalem; & de hereticali dicunt non esse præmittendam talem correctionem, siue emendatio speretur, siue non speretur, quia speciale est in crimine heresis, vt ob magnum periculum infectionis aliorum, & difficillimam hereticorum emendationem, statim sit hereticus denunciandus, nulla præmissa fraterna correctione; de non hereticali siue publica, siue secreta sit, dicunt, si non speretur emendatio, statim denunciandum esse, si speretur, prius esse fraternam correctionem præmittendam. Quare prædicta decreta, & edicta, quæ præcipiunt denunciari blasphemos, de quibus egimus n. 32. intelligunt seruato ordine Evangelico, nempe, vt si blasphemiam non sit hereticalis, siue publica, siue occulta sit, & speretur emendatio blasphemii, prius admonendus sit; si non speretur, non sit admonendus, sed statim denunciandus. Ita docet Emanuel Rodríguez tom. 1. sum. in 2. edit. c. 3. n. 6. quatenus absolute dicit blasphemiam non esse denunciandam ante correctionem fraternam, dum emendatio speratur, etiamsi præcipiatur sub excommunicatione denunciari; & loquitur de blasphemiam non hereticali, & non distinguit inter blasphemiam publicam, vel occultam; docet etiam Sanchez tom. 1. Decal. lib. 2. c. 3. n. 47. in si. Medina lib. 1. Sum. c. 14. §. 2. fol. 77. p. 1. Ludo. Lopez 1. part. instruct. c. 2. in fin. Hæc vique Fagundez.

2. Sed circa præsentem quæst. ne deseras etiam videre Turrian. in 2. 2. tom. 1. disp. 58. dub. 3. Coninch. de act. supernat. disputat. 28. dub. 8. num. 151. Henriquez lib. 11. cap. 24. num. 11. in gloss. lit. C. Villalobos in Sum. tom. 2. tract. 4. difficult. 11. num. 1. & Sanctarel. tract. de blasph. cap. 6. dub. vnic. num. 10. vbi probat Leonem X. in Bulla condere nouum ius, & velle blasphemantem corripendum esse etiamsi non speretur emenda, sed postea cum Azorio obseruat hoc nouum ius, non fuisse vsu receptum, & ideo non procedendum videtur secundum regulas præcepti correctionis fraternæ.

§. 1. R Espondeo scandalum esse duplex: aliud actiuum, aliud passiuum. Scandalum actiuum est, oppositio obstaculi, vel occasionis, vnde oritur ruina spiritualis proximi; quod bene diffinitur à Hieron. super Matth. 18. & habetur in gloss. ibid. Scandalum est dictum, vel factum minus rectum, & præbens

prebens occasionem ruinae. Dicitur autem *minus re-
ctum*, vel quia id quod praebet ruinae occasionem, ve-
rè malum est, vel quia licet sit bonum, habet spe-
ciem mali; id enim quod bonum verè est, & tale ap-
paret, non potest esse occasio lapsus, quin potius con-
firmat & roborat homines in bono. Dicitur etiam *oc-
casio*, quia nihil potest esse causa totalis, & adaequata
ruinae & peccati alterius: omnis enim qui peccat, pro-
pria voluntate peccat, & solum potest esse causa mor-
nalis & extrinseca, quae potius occasio, quam cau-
sa appellatur; scandalum vero passivum est ruina ip-
sa eius qui peccat, occasione accepta ex dicto, vel
facto alterius.

2. Scandalum actuum contingere potest dupli-
ter: Uno modo per se, alio per accidens. Per se duo-
bus modis. Primo, quando expressa intentione ex-
peditur peccatum alterius; secundò quando licet non
adsit expressa intentio, opus ipsum, vel verbum tale
est, natura sua, aut ex circumstantiis sufficiat in-
ducere alium ad peccandum. Per accidens verò cum
nec intentio operantis, neque conditio operis cò-
tendit, ut alter ruat, sed ex prava dispositione peccan-
tis oritur, ut inde somat occasionem ubi non erat,
quod verbo tenus scandalum est; verè enim non est
scandalum & solet non appellari scandalum absolute,
nisi quod est per se. Ex quo sequitur posse esse scanda-
lum actuum sine passivo, quòd quis quantum est ex
se praebet occasionem ruinae, sed ille, cui praebet, pro
sua integritate non labitur; & potest esse scandalum
passivum sine activo, quando aliquis ex sua malitia
labitur, sumens occasionem, unde sumi non poterat.
Et potest esse scandalum actuum, & passivum simul,
quando oppositio offendiculi sufficiens est, & effe-
ctum sortitur. Quando autem est scandalum passivum
sine activo, dicitur scandalum acceptum: quando au-
tem est actuum, vel cum passivo, ver sine illo, dicitur
scandalum datum.

3. Scandalum merè passivum praeterea dividitur
in scandalum pusillorum, vel infirmorum, & scanda-
lum Pharisaeorum. Scandalum pusillorum est, quod
ex ignorantia, vel infirmitate oritur potius quam ex
natura facti, quia eis aliquid apparet malum, aut ha-
bere speciem mali, quod est bonum, & tale apparet,
nisi ignorantia eorum, qui scandalizantur, impediret.
Scandalum verò Pharisaeorum est, quod oritur ex pu-
ra malitia, aut ex ignorantia affectata & crassa (quae
in hoc malitia equiparantur) nam scandalum pusil-
lorum ex ignorantia inculpabili procedit. Ita Docto-
res communiter.

RESOL. II.

Virum omne scandalum sit peccatum?

Et quando Scandala debeant explicari in confessione?

Ex p. 5. tr. 7. Res. 2.

Sup. c. cento
in hoc §. in
tom. 1. tr. 7.
Res. 13. §. 1. &
2. & signan-
ter, in Res.
16. per tota,
& in aliis ca-
rum prima-
rum anota-
tionum.

§. 1. **N**on referam hinc pugnantem DD. sententias,
quia existimo hanc disputationem meta-
physicam esse potius, quam moralem: nam quod ar-
tinet ad praxim, parum refert, & ideo dico aliquem
ex triplici intentione posse alterum scandalizare. Pri-
mò, directe intendendo ipsam ruinam, siue mortem
spiritualem proximi, siue ideo cupiendo eum hoc: aut
illud peccatum committere, ut reatum illius incurrat.
Secundò, directe intendendo eum inducere ad actum
malum, non tamen quia hoc ei malum est, siue ut
ipse peccati reatum incurrat, sed ob alium finem; ut
quia ipse sine alterius ope nequit perficere actum,
quem cupit committere; qua ratione unus alium,
aut aliam inducit, ut secum furetur, aut fornicetur.
Tertio, faciendo aliquid peccatum, aut speciem pec-

cati habens, quo credit alium inducendum ad pec-
catum, nullo tamen modo id expresse intendendo,
sed solum interpretative, quatenus vult facere id, ex
quo videt alterum sumpturum occasionem peccati.
Fatentur autem communiter omnes DD. omnem
inducentem alterum aliquo ex dictis modis ad pec-
candum peccare, tenerique hoc expresse, & aliter
confiteri, nec in his, aut in modo illud peccatum con-
sistendi inter se dissident. Ita Coninch *disp. 32. de
m. 35. Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 56. n. 6. Azorius in
lib. 12. c. 16. q. 2. & seq. & alij.*

2. Verum non desinat hic per extensum appre-
re in gratiam curiosorum, verba doctissimi & amari-
ssimi Patris Hurtado de Mendoza in 2. 2. *disp. 173.
sect. 8. §. 6. vbi sic ait. Praemittendum est diffiniam
de oppositione scandalum, cum charitate, aut dilectio-
ne scandalum actuum & passivum, esse speculativas potius,
quam practicas, etenim in quavis sententia scandali-
zans tenetur exponere in confessione, quia ratio fit
alicui occasio peccandi, neque satis esse exponere oc-
casionaliter alicui peccatum, sed opus est exponere tum
speciem scandalum actuum, tum passivum. Actuum quidem
est exponendum in specie, quia si opponitur alicui
virtuti, est explicandum, quia mutat speciem: ut si ego
furto fui alicui causa furandi: quòd si scandalum non
opponitur alicui virtuti, est etiam explicandum, ut scilicet
illud tantum habere malitiam scandalum; ut si ego
actu aliquo de se indifferenti fui alicui causa furandi.
Si verò scandalum erat actus de se indifferens, non est
opus explicare illius speciem, satis enim est dicere
actu malo fuisse alicui occasionem furti. Nisi quia ex-
stinet actum de se indifferenter contrahere aliam
malitiam ab eventu, ut qui solvit ieiunium, peccat con-
tra Religionem & temperantiam. Adhuc tamen in
praesenti non est opus explicare actum differens,
qui fuit causa ruinae, quia non habet rationem malitiae
nisi à nocimento. Hoc mihi prohibetur & ratione so-
lius omnis actio dans occasionem, at in ieiunij lege
ipsa abstinencia praecipitur in honorem Dei, ob quod
duae leges violantur. Nec est opus explicare cibum, nisi
alia lege sit etiam interdictus, ut sunt carnes: at non est
opus alios cibos explicare de se indifferentes etiam
hac die ieiunij. Quid enim refert me verbo indifferen-
tenti, aut indifferenti facto eam occasionem deesse?
Ratio à priori est, quia ille occasiones non aliunde acci-
piunt malitiam, quam ex damno proximi, quod suppo-
pono esse idem illatum ab utraque. Item explicandum
est, an formaliter sit volita alterius ruina, quia haec
species est gravissima in ratione scandalum. Item est ex-
ponendum utrum consilio & persuasione & voluntate
directè lata in peccatum alienum, an verò solum inter-
pretative, & in causa voluerit peccatum alienum,
quamvis enim haec non mutant speciem obiectivam,
at intra illam sunt valde diversa. Item opus est expo-
licare actum intentionem, quo volumus actionem exte-
riam futuram occasionem alicui peccati, quamvis
actio illa externa non fuerit exercita, ut tenetur ex-
plicare voluntatem furandi, quamvis futurum non ad-
mittatur. Item tenetur explicare actionem exteriorem
exercitam cum probabili periculo quòd illa erat
tutela occasio peccati, quamvis re ipsa non fuerit, ut
tenetur confiteri actionem aliquam pertinentem ad
furtum, quamvis furtum in re ipsa non contigerit.
Ratio à priori, quia omnes illae actiones sunt peccata,
omne autem peccatum mortale est materia necessa-
ria confessionis.*

3. Exponenda etiam sunt omnia scandala passiva
in specie, nec enim satis est aperire se fuisse alicui
occasionem peccati, sed opus est asserere, cuius
peccati in specie, an luxuria: adulterij: aut
in aliis alteris; Ratio est, vel quia scandalum
actuum est in eadem specie cum passivo, unde actuum
actuum est in eadem specie cum passivo, unde actuum